

30. jún 2021

Dobré správy

Prognóza naroky 2020 - 2024

Jaroslav Bukovina, Dušan Paur

Aktuálna prognóza príjmov je v znamení menšieho prepadu výnosu korporátnej dane v 2020 a rýchlejšieho zotavovania sa ekonomiky v 2021. V roku 2020 sa neopakoval pokles ziskov firiem o 25 % ako v roku 2009. Dosiaľ podané daňové priznania indikujú polovičný pokles ziskov, čo na celom roku 2020 prinesie viac než 200 mil. eur. Aj vďaka tomu je odhadovaný pokles daní a odvodov v 2020 len veľmi mierny, na úrovni 1 %. Rýchlejšie oživenie ekonomiky v 2021 prinesie tiež svižný 5 percentný rast daňovo-odvodových príjmov a silný rast príjmov bude pokračovať aj v ďalších rokoch, kde ekonomike dodatočne pomôžu prostriedky z plánu obnovy. V súlade s pretrvávajúcou neistotou sú riziká prognózy vyvážené, pričom negatívny scenár uvažuje s horším vývojom pandémie na jeseň a pozitívny scenár s vyššou spotrebou doma i v Európe.

Medziročný vývoj daní a odvodov

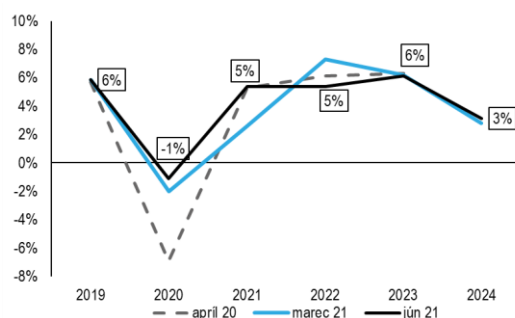
Mierne spomalenie počas pandémie a...

Doteraz podané daňové priznania firiem za rok 2020 znížili vplyv pandémie na výpadok príjmov. Celkový pokles daňovo-odvodových príjmov v 2020 odhadujeme na približne 1 % (alebo 320 mil. eur) v porovnaní s pôvodnými očakávaniami o prepade 6,9 % (výpadok 2 miliárd). Pokles príjmov v roku 2020 tak bol výrazne nižší ako v krízovom roku 2009, keď dosiahol približne 7 %. Za zlepšením v porovnaní s marcom (graf 1) sú nové informácie ku korporátnej dani. Daňové priznanie podalo 150 tisíc firiem, pričom tieto priznania poukazujú na polovičný pokles ziskov oproti pôvodným očakávaniam okolo -25 %.

... opätovný rozbeh rastu príjmov

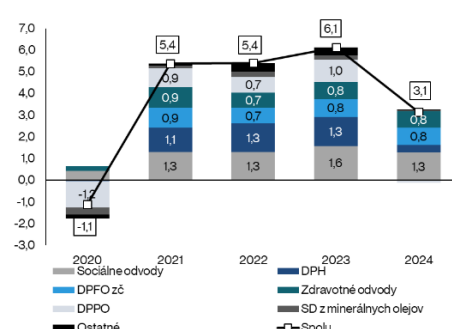
Vývoj príjmov za rok 2021 je v znamení oživenia ekonomiky. Slabšie plnenie DPH a spotrebných daní z úvodných mesiacov 2021 sa vďaka silnému rastu spotreby podarí dobehnúť a celkovo prekročí úroveň pred pandémie. Zároveň trh práce ostáva stabilný, čo potiahne najmä príjmy zo sociálnych a zdravotných odvodov. Celkovo dosahujú medziročné daňovo-odvodové príjmy pre tento a ďalšie 2 roky solidne rasty okolo 5 %, k čomu najviac prispieva trojica príjmov naviazaná na pracovný trh (sociálne a zdravotné odvody a daň z príjmov fyzických osôb), ktoré spolu generujú viac ako polovicu rastu (graf 2). Aj pokrízové oživenie daňovo-odvodových príjmov tak bude svižnejšie ako v minulosti. V roku 2010 dosiahol rast daňovo-odvodových príjmov len približne 2 %.

Graf 1: Medziročné zmeny daní a odvodov (%)

zdroj: IFP, Ulobisko/IFP

Graf 2: Medziročné zmeny daní (%)

zdroj: IFP, Ulobisko/IFP

Viac príjmov v štátnej peňaženke

V porovnaní s odhadom v marci zvyšujeme príjmy o takmer 1,1 mld. eur. Benefitovať bude najmä centrálny štátny rozpočet, do ktorého pritečie 0,9 mld. eur z DPH, spotrebných daní a DPPO. Príjmy samospráv, Sociálnej poisťovne a zdravotných poisťovní porastú

miernejším tempom. V období 2022 až 2024 je prírastok oproti marcu cca. 0,6 mld. eur, z ktorého ide prevažná časť na vrub DPPO (graf A v prílohe). V období od marcového výboru neboli prijaté legislatívne zmeny, ktoré by výraznejším spôsobom ovplyvnili aktuálny odhad (Príloha – Tabuľka 1).

Vývoj hlavných daní a odvodov

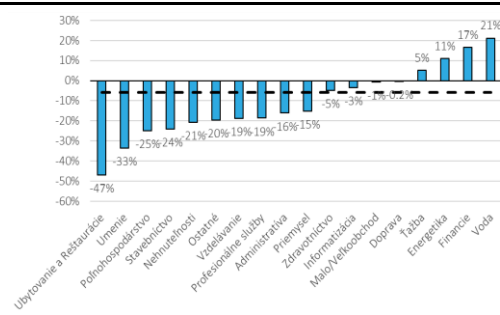
Zvyšujeme výnos na základe podaných priznaní

Firemná daň zaznamenala v roku 2020 polovičný prepád v porovnaní s 2009, aj keď to stále znamená dvojciferný pokles. Kľúčové informácie, ktoré stoja za revíziou júnovej prognózy, sú podané priznania firmami za rok 2020. Tie naznačujú, že pokles dane bol výrazne nižší, ako sa uvažovalo minulý rok. Namiesto očakávaného výpadku príjmov na úrovni 25 %, naznačujú tržby firmami z DPH priznaní aj jednociferný prepád (viď Box). Najväčší pokles bol zaznamenaný v sektoroch *ubytovanie a reštaurácie a umenie*, ktoré sa prepadli medziročne o 47 %, resp. 33 %. Dvojciferný výpadok zaznamenal aj *priemysel* (graf 3). Priaznivejší vývoj bol zaznamenaný v sektoroch *financií, malo- a veľkoobchode a IT*. Z pohľadu veľkosti subjektov sme zaznamenali výraznejší pokles u malých a stredných firmami, ktoré poklesli o 9 %¹. Naopak, daňová povinnosť veľkých firmami sa udržala na úrovni predkrízového roka (viac detailov v Boxe). Na uzatvorenie roka 2020 chýbajú ešte daňové priznania od viac ako 100 tis. firmami, ktoré využili možnosť odkladu. V prognóze očakávame, že subjekty s odkladom priznania zaplatia podobnú korporátnu daň, ako tie, čo už podali priznanie².

Hlavní platcovia DPPO s nižšími stratami

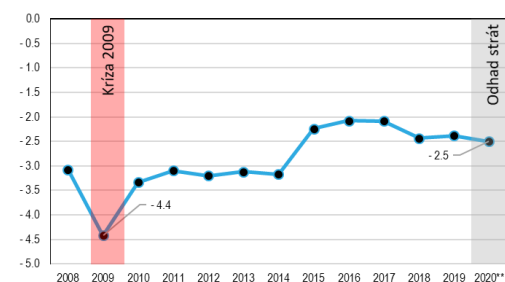
Revidujeme odhad odpočítaných strát pre rok 2021. Pandémia stiahla zisky firmami do záporu, avšak celkové straty nezanechali tak hlbokú jazvu, ako sa pôvodne očakávalo na základe skúseností z predošlej krízy v roku 2009. Naopak úroveň strát vyzerá, že sa výrazne neodkloní od trendu v poslednom období (graf 4). Nižšia úroveň strát v spojení s aktuálnou legislatívnou úpravou umorovania strát³ a postupné oživovanie ekonomiky zvyšujú očakávania výnosu DPPO na rok 2021. Pozitívny impulz prenášame aj na zvyšok horizontu cez postupný návrat EDS.

Graf 3: Daňová povinnosť firmami v 2020

zdroj: IFP, UložiskoIFP

Graf 4: Objem strát firmami v rokoch 2008-2020 (mld. eur)

Zdroj: Priznania DP, IFP, UložiskoIFP

Daňové príjmy poženie stabilný trh práce...

Oživenie trhu práce v roku 2021 prinesie vyššie daňové príjmy. Výnos dane z príjmov fyzických osôb a odvodov potiahol silnejší rast miezd. Pozitívny vývoj bude pokračovať aj v druhej polovici roka, kedy by mala prispieť aj tvorba nových pracovných miest. Na dani zo závislej činnosti však výnos znižuje výnimočne nižšie plnenie v prvom kvartáli (graf 5). Tento vývoj prisudzujeme vracaniu daňových preplatkov zamestnancom, ktorí počas pandémie v roku 2020 nepracovali (napr. čerpali ošetrovne alebo nemocenské dávky) a neuplatnili si tak celú nezdaniteľnú časť základu dane v priebehu roka. V ďalších rokoch

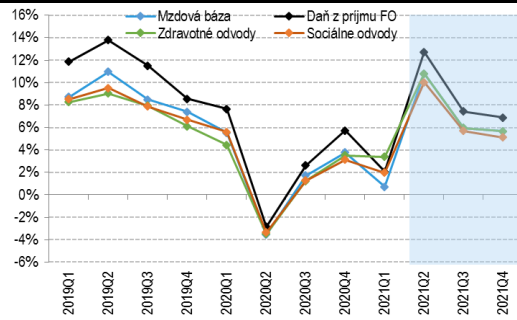
¹ Očisťujeme o vplyv legislatívy, keďže pre malé a stredné firmy s obrátom do 100 tis. sa uplatňovala v roku 2020 sadzba 15 % namiesto 21%. Zároveň je vplyv analyticky upravený o metodiku na základe odporúčania Eurostatu - započítanie neuplatnenej daňovej straty za roky 2015-2018 vo výške 28 mil. eur - ktorá mala ovplyvniť rok 2019 cez vyrovnania, ale metodicky je vplyv v 2020 so zdôvodnením, že sa jedná o zmenu priamo súvisiacu s pandémiou.

² Historická skúsenosť ukazuje, že v termíne podávali priznanie prevažne firmy s preplatkom, zatiaľ čo firmy ktoré očakávajú doplatiť daň odkladali priznania. V roku 2020 sme pri podaných priznaniach v termíne nezaznamenali až tak výrazný nárast preplatkov, ako tomu bolo v minulosti. Viac sa tejto problematike venujeme v Boxe.

³ Od roku 2021 môžu firmy odpísať straty do 50% základu dane.

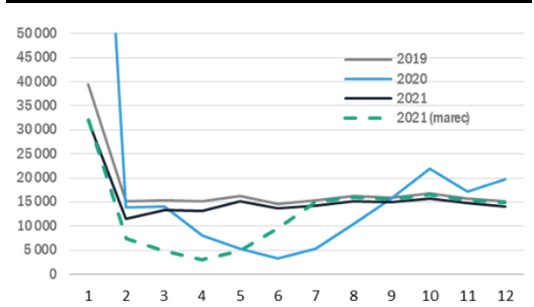
bude vyššia očakávaná indexácia nezdaniteľnej časti jemne znižovať výnos zo závislej činnosti. Pri sociálnych odvodoch dodatočne zvyšujeme prognózu dlžného poistného na rok 2021, nakoľko sa doteraz nepotvrdil pokles výnosu podobný roku 2020 (graf 6). Posun splatnosti odložených odvodov až do roku 2023 zvyšuje výnos na konci horizontu na úkor roku 2021.

Graf 5: Medziročný rast na trhu práce

zdroj: IFP, UložiskoIFP

Graf 6: Prognóza dlžného (tis. eur)

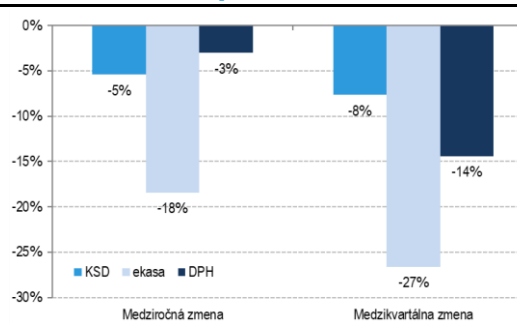

Zdroj: SP, IFP, UložiskoIFP

... a silný rast domácej spotreby

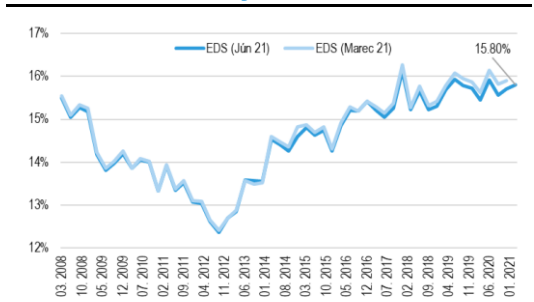
Výnos DPH ani úroveň spotreby domácností sa počas obmedzení v úvode roka neprepadli tak výrazne, ako indikovali dáta eKasy (graf 7). Po dvojcifernom prepade DPH v januári a februári situáciu zachránil silný rast DPH v marci. S predpokladaným pokračujúcim oživením spotreby domácností v druhej polovici roka prekročí výnos DPH úroveň spred pandémie, t.j. rok 2019, o 300 mil. eur⁴. Úspešnosť výberu ostáva približne stabilná už od roku 2019. Počas krízového roka 2020 sa neopakoval výrazný pokles z 2009 (graf 8). Pokles úrovne v porovnaní s posledným odhadom spôsobuje len revízia údajov konečnej spotreby domácností a medzispotreby vlády, čo ale nevypovedá o úspešnosti výberu. Medziročne DPH porastie o takmer 5 % a podobný rast si udrží aj v rokoch 2022 a 2023. V porovnaní s vývojom pred pandemiou bude tempo rastu naďalej zaostávať za dynamikou plnenia okolo 8 %⁵ ročne v období 2017 až 2019.

Graf 7: Skutočné plnenie DPH v 1. kvartáli

KSD – spotreba domácností zdroj: IFP, UložiskoIFP

Graf 8: EDS naďalej stabilná

Zdroj: IFP, UložiskoIFP

Alternatívne scenáre

V prípade rastu nových prípadov v závere roka očakávame sprísnenie protipandemických opatrení, ktoré by znížili ekonomický rast s dopadom na aktuálny odhad daňových príjmov 220 mil. eur v tomto roku (graf 9). Nižšie príjmy by plynuli najmä z daní zo spotreby cez obmedzenia v maloobchode, službách a reštauráciách a hoteloch. Výpadky však budú miernejšie ako počas druhej vlny. Príjmy zo závislej činnosti stiahne nižšia zamestnanosť v službách, no školy ostanú otvorené, čo nezvýši tlak na výraznejšie čerpanie OČR.

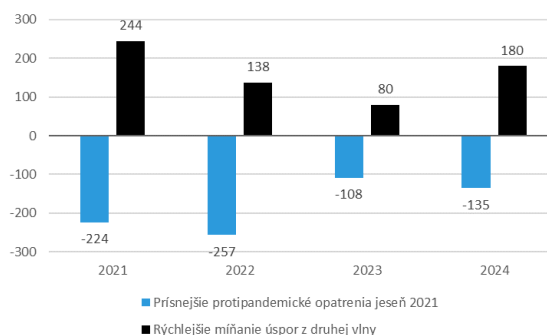
Pozitívnym rizikom pre prognózu príjmov vo výške 240 mil. eur na rok 2021 je rýchlejšie rozpúšťanie úspor z druhej vlny už v tomto roku (graf 9). Vyššie príjmy by plynuli najmä

⁴ Negatívnym rizikom pre plnenie DPH na rok 2021 je možný posun časti zaplatenej DPH z PPP projektu D4/R7, ktorý je zatiaľ plánovaný v závere tohto roka. Saldo rozpočtu prípadný posun neovplyvní, pretože v rovnakej miere budú zohľadnené aj výdavky štátu.

⁵ Vyšší rast plynul z rýchlejšieho rastu spotreby v ekonomike okolo 7 % ročne a zvyšok pripadá na rast úspešnosti výberu.

z DPH a spotrebných daní. Trh práce bude na vyššiu spotrebu reagovať s oneskorením až v roku 2022.

Graf 9: Vplyv alternatívnych scenárov makro vývoja na daňové príjmy (v mil. eur)

Zdroj: IFP, UložiskoIFP

Box : Odhady firemnej dani v časoch neistoty

Informácie z odovzdaných daňových priznaní naznačujú výrazný medziročný pokles dane, aj keď nižší, ako sa pôvodne očakávalo. Tieto informácie sú z priznaní od cca 150 tis. subjektov, pričom štandardný počet priznaní presahuje 260 tis. Náš základný scenár predpokladá, že príjmy za ostatné firmy, ktoré priznanie odložili, sa budú vyvíjať podobne ako ich konkurencia v sektore.

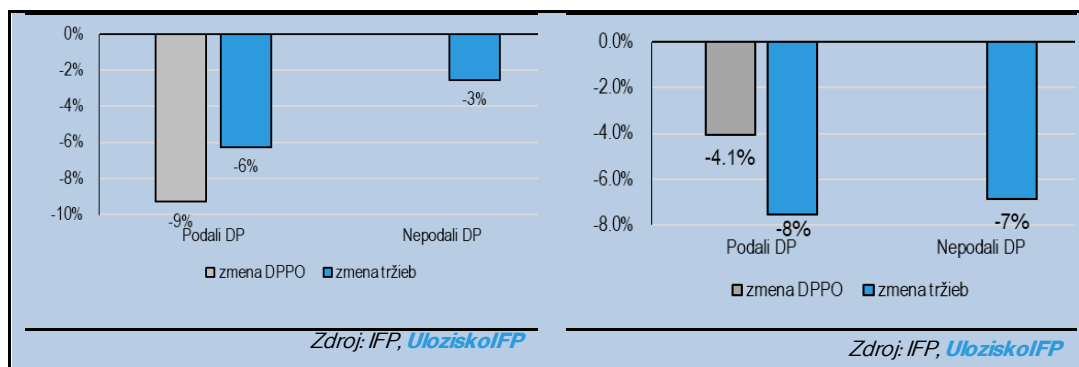
Odloženie daňového priznania na neskorší termín je spojené s aktívnym rozhodnutím firmy. Po minulé roky predstavovali firmy, ktoré odložili daňové priznanie, pozitívne riziko. Subjekty, ktoré očakávali negatívne zúčtovanie dane, a tým pádom vyplatenie od Finančnej správy, podávali priznanie prevažne skôr. Naopak firmy, ktoré mali zaplatiť dodatočnú daň, priznanie prevažne odkladali. Začiatok roka 2021, kedy sa podávali priznania, bol pomerne špecifický pre pretrvávajúce pandemické obmedzenia. Firmy mohli mať problémy s likviditou a z toho dôvodu mohli odložiť zaplataenie dane. Ich daňová povinnosť teda môže byť podobná ako u tých, čo už podali.

S odhadom DPPO je spojená vyššia miera neistoty, pre jej zníženie sme porovnali údaje firiem s odkladom priznaní DPPO s údajmi z priznaní DPH za rok 2020. Priznanie DPH okrem daňovej povinnosti obsahujú aj informácie o tržbách firiem, ktoré sú dobrým ukazovateľom o tom, ako sa firme darilo. Pokles tržieb pri malých a stredných firmách s podaným priznaním je výraznejší, ako pri firmách, kde priznanie pre odklad chýba. Firmy, ktoré podali priznanie, zaznamenali výpadok tržieb za rok 2020 na úrovni 6 %, zatiaľ čo u tých bez priznania je výpadok iba 3 % (graf 10). Pri malých a stredných firmách sa tak dá očakávať, že odkladajúce subjekty zaplatia na dani viac, ako firmy, čo už daňové priznanie podali. Podobný vývoj nie je tak zrejmý u veľkých firiem. Tam je pokles tržieb odkladajúcich subjektov na podobnej úrovni ako tých, čo podali priznanie (graf 11).⁶

Graf 10: SME - pokles tržieb a zaplatenej dani podľa podania daňového priznania

Graf 11: Veľké firmy – pokles tržieb a zaplatenej dani

⁶ Veľké hospodárske subjekty môžu mať rôzne dôvody (nad rámec zákonom stanovených) pre posun podania daňových priznaní, napr. z titulu interných procesov alebo posunutého hospodárskeho roka.

Nedaňové príjmy

Obchodovanie s emisnými kvótami

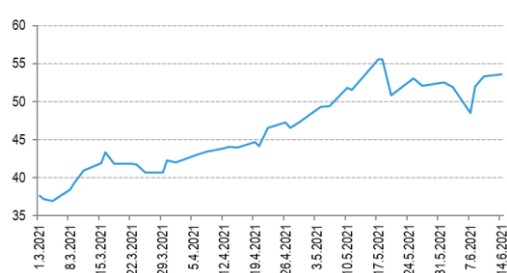
Vyššia cena za tvorbu emisií

Hotovostné príjmy z predaja emisných povoleniek výrazne zasiahlo stiahnutie kvót z trhu. Európska komisia rozhodla o stiahnutí objemu kvót v období 2021 a 2022 určených na predaj cez aukcie⁷, čo pri stabilnom dopyte automaticky zvýšilo ceny v máji o viac než 20 % (graf 12). V porovnaní s posledným odhadom rast cien nedokázal vykompenzovať pokles aukčného podielu na hotovostnej báze.

Spresnená spotreba povoleniek

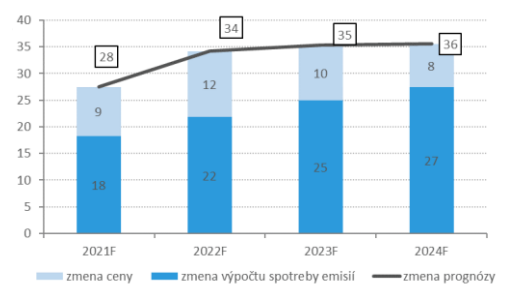
Akruálne príjmy aktualizujeme na základe zmeny výpočtu spotrebovaných kvót (graf 13). Spresňujeme predpoklad o stabilnej spotrebe emisných povoleniek na horizonte prognózy. Odhad skutočne vypustených emisií na rok 2021 vychádza z individuálnych údajov národného registra emisných kvót, kde predpokladáme mierny rast spotreby z dôvodu ekonomického oživenia. Rast spotreby povoleniek, čo je hlavný faktor akruálneho výnosu, nepresiahne úroveň predkrízového roku 2019. Dôvod je silný rast cien, ktorý by mal tlačiť na postupné znižovanie emisií. Na ostatných rokoch predpokladáme dlhodobé vyklesávanie skutočnej spotreby kvót v systéme ETS⁸.

Graf 12: Silný rast cien emisných povoleniek (eur)

Zdroj: MŽP, IFP, UloziskoIFP

Graf 13: Zmena akruálnych príjmov (mil. eur)

Zdroj: MŽP, IFP, UloziskoIFP

Príjmy Národnej diaľničnej spoločnosti za mýto a diaľničné poplatky

Krátkodobo nižšie príjmy NDS

Negatívny vývoj z predaja diaľničných známkov znižuje prognózu príjmov NDS na rok 2021. Zatiaľ čo príjmy z mýta sa postupne vracajú na svoj potenciál, registrujeme výpadok na strane výnosov z diaľničných známkov⁹. Pokles predaja diaľničných známkov pripisujeme kombinácii dvoch faktorov. Pokles mobility z titulu lockdownu na začiatku roka mohol spôsobiť adekvátny pokles v dopyte po diaľničných známkach (graf 14). Druhý faktor je prechod z ročných na 365 dňové známky. Ten mohol spôsobiť, že spotrebiteľia mohli presunúť nákup diaľničnej známky zo začiatku roka. Januárové tržby z diaľničných známkov predstavovali štandardne 25 % - 30 % z celkových výnosov. V rámci prognózy

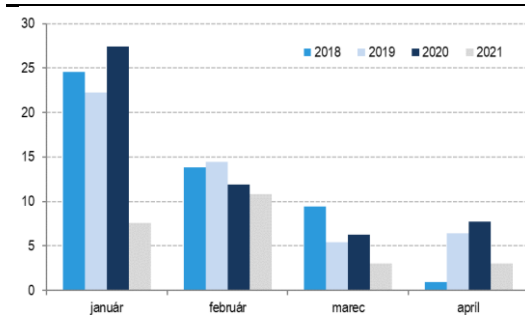
⁷ Rovnaké stiahnutie objemu kvót zarok 2022 predpokladáme na celom horizonte prognózy v súlade s historickými skúsenosťami pri sťahovaní kvót z trhu do tzv. stabilizačnej rezervy trhu (Market Stability Reserve).

⁸ Pokles skutočnej spotreby o 2,2%.

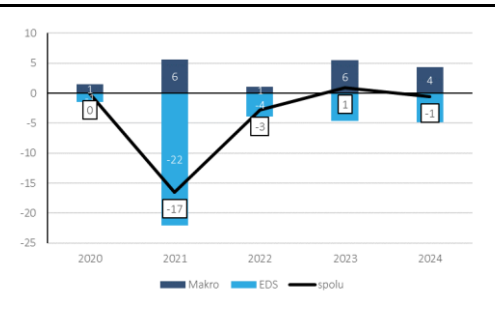
⁹ Pri Národnej diaľničnej spoločnosti (NDS) prognózujeme tzv.: administratívne poplatky. Tie tvoria hlavne príjmy z výberu mýta a príjmy z predaja diaľničných známkov.

očekávame, že čas výnosu sa vráti s postupným uvoľňovaním situácie a nasledujúce roky už nebudú ovplyvnené týmto výpadkom (graf 15). Negatívne riziko predstavuje silný vývoj pandémie aj koncom roka.

Graf 14: Štruktúra mesačných príjmov z dialničných známok (mil. eur)

Graf 15: Zmena vo vývoji príjmov NDS oproti marcovej prognóze (mil. eur)

Ďalšie rozširovanie prognózovacích výborov

Prognóza sa rozširuje o 700 mil. eur

Septembrovú prognózu daňových a nedaňových príjmov doplníme o ďalšie nedaňové príjmy. S cieľom zlepšenia rozpočtového procesu plánujeme prognózovať odvod z hazardných hier a príjmy z dividend štátnych podnikov, v celkovom objeme okolo 700 mil. eur. Proces výborov zabezpečuje zverejnenie expertmi hodnotených prognóz postavených na konzistentných makroekonomických predpokladoch¹⁰.

Ministerstvo financií SR v súlade s ústavným Zákonom o rozpočtovej zodpovednosti aktualizuje a zverejňuje prognózy daňových a odvodových príjmov. Tieto prognózy boli prerokované na zasadnutí **Výboru pre daňové prognózy (VpDP) 24. júna 2021**. **KRRZ, NBS, Infostat, Tatrabanka, ČSOB, Slovenská sporiteľňa, UniCreditBank a VÚB označili prognózu príjmov za realistickú.**

Viac o daňových prognózach ako aj podkladové materiály je možné nájsť na [stránke IFP](#) v časti Ekonomické prognózy ⇒ [daňové prognózy](#).

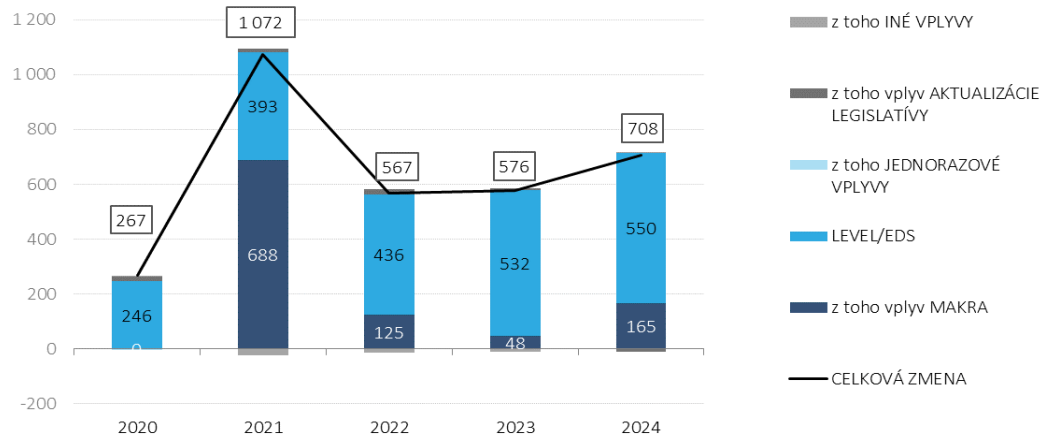
Detailné údaje o vývoji jednotlivých daňových príjmoch na horizonte prognózy ako aj rozbitie príspevkov jednotlivých faktorov k aktualizácii prognózy, či podkladové údaje k jednotlivým dátam v komentári sú k dispozícii na [UloziskoIFP](#).

Materiál prezentuje názory autora a Inštitútu finančnej politiky, ktoré nemusia nevyhnutne odzrkadľovať oficiálne názory Ministerstva financií SR. Cieľom publikovania komentárov Inštitútu finančnej politiky (IFP) je podnecovať a zlepšovať odbornú a verejnú diskusiu na aktuálne ekonomické témy. Citácie textu by sa preto mali odkazovať na IFP (a nie MF SR), ako autora týchto názorov.

¹⁰ Viac informácií v [daňovom komentári IFP z marca 2021](#)

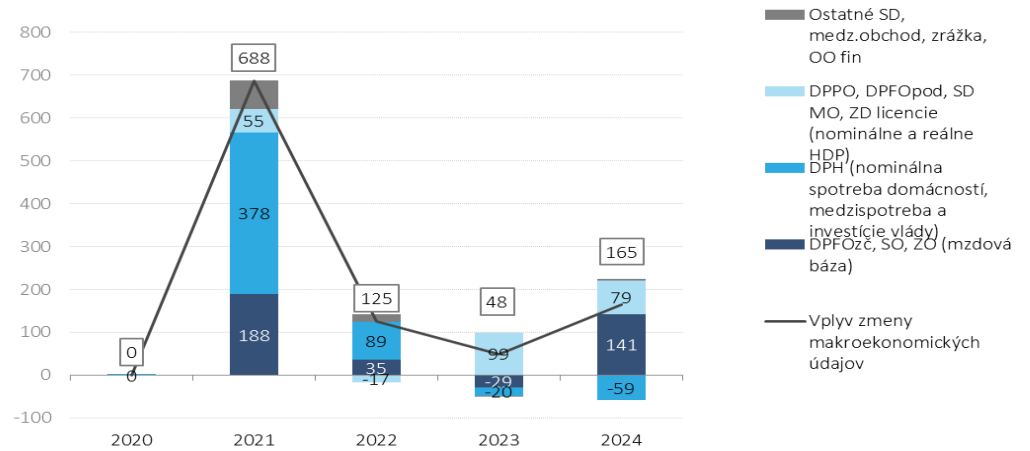
Prílohy

Graf A: Zmena prognózy daňovo-odvodových príjmov oproti marcu 2021 (mil. eur)

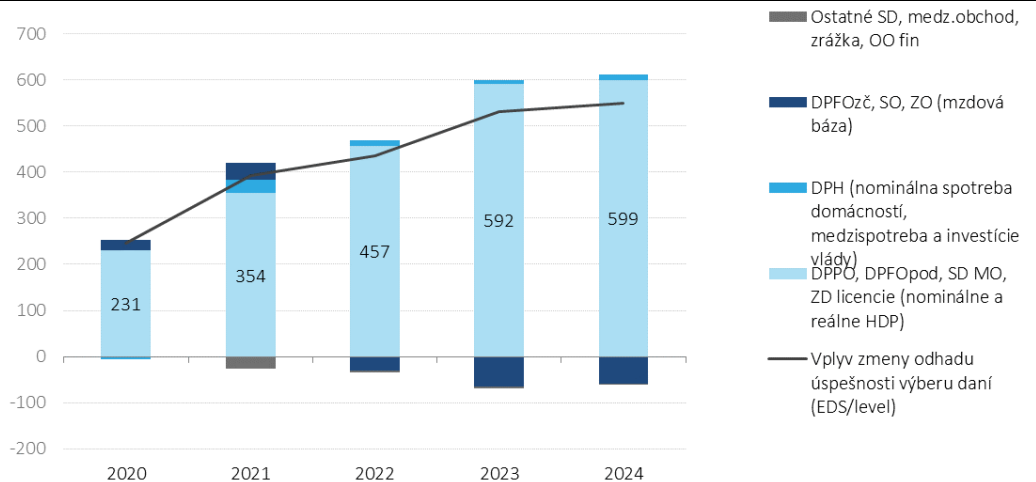
zdroj: IFP, UloziskoIFP

Graf B: Vplyv makroekonomickej prognózy na aktualizáciu odhadu daní¹¹ (mil. eur)

zdroj: IFP, UloziskoIFP

Graf C: Vplyv zmeny EDS na prognózu daňovo-odvodových príjmov (mil. eur)

zdroj: IFP, UloziskoIFP

¹¹ Dane sú zaradené do jednotlivých kategórií podľa toho, ktorý makroekonomický agregát má na ne najvyraznejší vplyv. SD = spotrebné dane, DPFOpod = DPFO podnikanie, DPFOzč = DPFO závislá činnosť, SD MO = spotrebná daň z minerálnych olejov, SO= sociálne odvody, ZO= zdravotné odvody.

Tabulka 1: Vplyvy legislatívy (ESA2010, v mil. eur) 2020 2021 2022 2023 2024

Aktualizovaná legislatíva	17	13	21	7	-11
Zmeny v dani z motorových vozidiel	16	9	0	0	0
Znížená sadzba DPH na vybrané potraviny	0	4	-2	-4	-7
Oprava základu dane DPH pri dodaní tovaru / služby	0	13	13	14	15
Postupné navyšovanie sadzby do II. piliera	0	6	-8	-14	-18
Odklad soc. odvodov v roku 2021	0	-7	11	0	0
Odklad soc. odvodov v roku 2021	0	-14	5	14	0
Ostatné	1	2	2	-2	0